

Наукові перспективи

Видавнича група

Наукові інновації та передові технології

СЕРІЯ "ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ"

СЕРІЯ "ЕКОНОМІКА"

СЕРІЯ "ПРАВО"

СЕРІЯ "ПЕДАГОГІКА"

СЕРІЯ "ПСИХОЛОГІЯ"

№ 1 (53) 2026

Всеукраїнська Асамблея докторів наук із державного управління

у рамках роботи Видавничої групи «Наукові перспективи»

***«Наукові інновації та
передові технології»***

№ 1(53) 2026

Київ – 2026

Ukrainian Assembly of Doctors of Sciences in Public Administration

*within the work of the Publishing Group
«Scientific Perspectives»*

«Scientific innovations and advanced technologies»

№ 1(53) 2026

Kyiv – 2026

ISSN 2786-5274 Print

УДК 001.32:1 /3/(477)(02)

DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2026-1\(53\)](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2026-1(53))

**«Наукові інновації та передові технології» (Серія «Управління та адміністрування»,
Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»):
журнал. 2026. № 1(53) 2026. С. 2779**

*Рекомендовано до друку Президією Всеукраїнської Асамблеї докторів наук з державного управління
(Протокол від 06.01.2026, № 3/1-26)*

*Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації:
серія КВ № 24962-14902Р від 13.09.2021 р.*

*Журнал видається за наукової підтримки: Інституту філософії та соціології Національної Академії Наук
Азербайджану (Баку, Азербайджан), громадської організації «Асоціація науковців України», громадської організації
«Християнська академія педагогічних наук України» та громадської організації «Всеукраїнська асоціація педагогів і
психологів з духовно-морального виховання»*

*Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 30.11.2021 № 1290
журналу присвоєно категорію "Б" із права*

*Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 01.02.2022 № 89
журналу присвоєно категорію "Б" із педагогіки*

*Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 07.04.2022 № 320 журналу
присвоєно категорію "Б" із економіки та державного управління*

*Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 20.06.2023 № 768 журналу
присвоєно категорію "Б" зі спеціальностей 073 - менеджмент, 076 - підприємництво та
торгівля, 015 - професійна освіта*

*Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 23.08.2023 № 1035 журналу
присвоєно категорію "Б" зі спеціальності 053 - психологія*

*Наукове видання включено до міжнародної наукометричної бази
Index Copernicus, міжнародної пошукової системи Google Scholar та до
міжнародної наукометричної бази даних Research Bible.*

*Журнал заснований з метою розвитку вітчизняного наукового потенціалу у галузях державного управління,
права, економіки, психології, педагогіки та його інтеграції у світовий науковий простір,
шляхом оприлюднення результатів наукових досліджень.*

Головний редактор:

Романенко Євген Олександрович — доктор наук з державного управління, професор, Заслужений юрист України, полковник Центрального науково-дослідного інституту Збройних Сил України, Президент громадської наукової організації «Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління» (Київ, Україна)

- Деревянко Ю.М., Васильченко О.І.** 822
ІНТЕГРАЦІЯ МЕТОДУ МІНІ-ПРОЕКТІВ У ПРОЦЕС ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЯК ШЛЯХ ДО ПРОДУКТИВНОГО ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ
- Добридень О.В., Колдунов Я.В., Кравченко В.Ю., Лівенко А.І.** 834
ОСВІЧЕНІСТЬ ЯК ОСНОВНА ПЕРЕДУМОВА У ПИТАННЯХ ЗДРОВ'ЯЗБЕРЕЖЕННЯ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ РИЗИКІВ СУСПІЛЬСТВА СПОЖИВАННЯ
- Дубовик С.Г., Тарасюк В.І.** 843
РОЗВИТОК МОВНО-КОМУНІКАТИВНИХ УМІНЬ УЧНІВ 4 КЛАСУ ЗАСОБАМИ ЦИФРОВИХ ОСВІТНІХ РЕСУРСІВ
- Дюжикова Т.М., Четвертак Т.Ю.** 855
КОГНІТИВНА ВІЗУАЛІЗАЦІЯ В ХІМІЧНІЙ ОСВІТІ: МОЖЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ СУЧАСНИХ ХМАРНИХ СЕРВІСІВ
- Дяченко О.М., Петрикова О.П., Мережко Ю.В.** 867
ВОКАЛЬНЕ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ КИТАЮ: РЕТРОСПЕКТИВНИЙ АНАЛІЗ НАУКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ
- Єрічева Т.Ю., Горденко С.І., Палієнко О.А.** 879
ПІДГОТОВКА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ З ПИТАНЬ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВОЄННИХ ЗАГРОЗ
- Жамардій В.О.** 891
ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ В КОМПЛЕКСНИХ ПРОГРАМАХ ВІДНОВЛЕННЯ НА ЗАСАДАХ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОЇ ВЗАЄМОДІЇ
- Жукевич І.П.** 902
ВПЛИВ ІНСТРУМЕНТІВ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ
- Жукова А.Р., Мішкурова І.В., Галченкова М.Є.** 915
КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ МОДЕЛЕЙ РОЗВИТКУ ОБДАРОВАНOSTІ В ОСВІТНІХ СИСТЕМАХ ЯПОНІЇ ТА ФІНЛЯНДІЇ

УДК 378.011.3-057.87:784(477+510)

[https://doi.org/10.52058/2786-5274-2026-1\(53\)-867-878](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2026-1(53)-867-878)

Дяченко Олександр Миколайович професор, Народний артист України, завідувач кафедри оперного співу Вокального факультету, Національна музична академія України ім. П. І. Чайковського, м. Київ, <https://orcid.org/0009-0002-6240-9189>.

Петрикова Оксана Петрівна Заслужений діяч мистецтв України, доцент, доцент кафедри академічного та естрадного вокалу Факультету музичного мистецтва і хореографії, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, м. Київ, <https://orcid.org/0000-0002-4326-3308>.

Мережко Юлія Валеріївна кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри академічного та естрадного вокалу Факультету музичного мистецтва і хореографії, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, м. Київ, <https://orcid.org/0000-0001-5918-7496>.

ВОКАЛЬНЕ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ КИТАЮ: РЕТРОСПЕКТИВНИЙ АНАЛІЗ НАУКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Анотація. У статті авторами подано ретроспективний аналіз наукової літератури з проблематики, що стосується вокального навчання студентів Китаю у закладах вищої освіти України. Дослідники у своїй праці звертаються до робіт як вітчизняних, так і закордонних вчених, які вивчали питання професійної та фахової підготовки майбутніх викладачів мистецьких дисциплін у вищих закладах мистецького спрямування. Автори підкреслюють важливість врахування культурних традицій у процесі фахової підготовки китайських студентів до співацької діяльності, а саме, народнопісенної творчості. У публікації висвітлено історичні витoki китайських народних пісень, узагальнено характерні ознаки мелодій на основі пентатонічного ладу, які притаманні китайським народним пісням.

У публікації авторами висвітлено вимоги до вокального звука співака (чистота, схожість, реальність), що запропоновані званою китайською педагогінею Чжау Сяоянь. Дослідники підкреслюють думку вченого Ху Дуньє, що вокальна музика об'єднує в досконале мистецтво: музику, поезію та співацькі навички вокаліста. Авторами висвітлено основні вимоги й положення у роботі вокаліста, запропоновані вченим Шень Сяну. Також, дослідниками зазначено, що у китайській науково-педагогічній думці з питань вокального мистецтва досить багато уваги приділяється питанням психології вокального виконавства (Цзоу Чанхай, Лю Цюлінь, Тао Сяо-Вей, Юань Хуйцзін та інші). У роботі

обґрунтовано психологічні основи вокального співу, запропоновані китайським вченим Цзоу Чанхай. У статті наголошено на важливості розвитку спеціальних психічних якостей співака, що забезпечують його подальшу успішну творчість на сцені.

У роботі автори звернули увагу на важливості дотримання в освітньому процесі індивідуального підходу до студентів під час їх вокальної підготовки у закладах вищої освіти. У публікації висвітлено сутність поняття «індивідуальна естетика», яке було запропоновано дослідником Ху Дуньє.

Наприкінці статті авторами було подано висновок, що проведений ретроспективний аналіз наукової літератури підкреслив зацікавленість дослідників проблематикою процесу вокальної підготовки іноземних, зокрема китайських студентів у закладах вищої освіти мистецького спрямування України, що підтверджено її достатньою висвітленістю у наукових публікаціях сучасних вітчизняних та закордонних вчених.

Ключові слова: фахова підготовка; вокальне навчання; іноземні студенти; ретроспективний аналіз; наукова література; заклади вищої освіти.

Diachenko Olexandr, professor, People's Artist of Ukraine, Chair of the Department of Opera Singing, Vocal Faculty, National Music Academy of Ukraine named after P. AND. Tchaikovsky, Kyiv, <https://orcid.org/0009-0002-6240-9189>.

Petrykova Oksana a Honored Artist of Ukraine, Associate Professor, Associate Professor of Academic and Pop Vocals at the Faculty of Musical Art and Choreography, Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University, Kyiv, <https://orcid.org/0000-0002-4326-3308>.

Merezhko Yliia Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Academic and Pop Vocals at the Faculty of Musical Art and Choreography, Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University, Kyiv, <https://orcid.org/0000-0001-5918-7496>.

VOCAL TRAINING OF CHINESE STUDENTS: A RETROSPECTIVE ANALYSIS OF SCIENTIFIC LITERATURE

Abstract. In this article, the authors present a retrospective analysis of scientific literature on issues related to the vocal training of Chinese students in higher education institutions in Ukraine. In their work, the researchers refer to the works of both domestic and foreign scholars who have studied the issue of professional and vocational training of future teachers of artistic disciplines in higher educational institutions of an artistic orientation. The authors emphasise the importance of taking cultural traditions into account in the process of professional training of Chinese students for singing, namely, folk song creativity. The publication highlights the

historical origins of Chinese folk songs and summarises the characteristic features of melodies based on the pentatonic scale, which are typical of Chinese folk songs.

The authors highlight the requirements for a singer's vocal sound (purity, similarity, reality) proposed by the well-known Chinese teacher Zhao Xiaoyan. The researchers emphasise the opinion of scholar Hu Dunye that vocal music combines music, poetry and the singing skills of a vocalist into a perfect art. The authors highlight the basic requirements and provisions for the work of a vocalist proposed by scholar Shen Xian. The researchers also note that Chinese scientific and pedagogical thought on vocal art pays considerable attention to the psychology of vocal performance (Zou Changhai, Liu Qulin, Tao Xiao-Wei, Yuan Huijin, and others). The work substantiates the psychological foundations of vocal singing proposed by Chinese scholar Zhou Changhai. The article emphasises the importance of developing the special mental qualities of a singer that ensure their further successful creativity on stage. The authors draw attention to the importance of an individual approach to students in the educational process during their vocal training in higher education institutions. The publication highlights the essence of the concept of 'individual aesthetics' proposed by researcher Hu Dunye.

At the end of the article, the authors conclude that a retrospective analysis of scientific literature has highlighted the interest of researchers in the issues of vocal training of foreign, in particular Chinese students in higher education institutions of art in Ukraine, which is confirmed by its sufficient coverage in scientific publications of contemporary domestic and foreign scientists.

Keywords: professional training; vocal training; foreign students; retrospective analysis; scientific literature; higher education institutions.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку світової спільноти процеси глобалізації суттєво впливають на трансформацію освітніх і культурних систем, зумовлюючи перегляд традиційних підходів до професійної підготовки фахівців. У контексті зростання потреби у висококваліфікованих і конкурентоспроможних кадрах особливої значущості набуває питання інтеграції національних освітніх моделей у міжнародний освітній простір.

Відкрита освітня політика Китайської Народної Республіки створила умови для академічної мобільності молоді, що сприяє засвоєнню та переосмисленню європейського педагогічного досвіду, зокрема у сфері мистецької освіти.

Такий міжкультурний обмін актуалізує необхідність осмислення нових освітньо-виховних підходів і педагогічних технологій, спрямованих на формування духовних цінностей майбутніх фахівців.

Особливої уваги в цьому контексті потребує система музично-педагогічної освіти України, зокрема підготовка майбутніх викладачів, яка має розглядатися крізь призму оновлення педагогічних концепцій та використання міжнародного досвіду освітньої взаємодії (Лінь Хай; У Вуень Кань; Ян Хань Цзин).

Метою дослідження є ретроспективний аналіз наукових праць, присвячених проблемі вокального навчання студентів у закладах вищої освіти мистецького спрямування.

Методологічною основою дослідження є застосування методів аналізу наукових джерел з психології, філософії, педагогіки, мистецтвознавства та узагальнення, синтезу, систематизації, порівняння, конкретно-пошукового і логічного методів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика підготовки майбутнього викладача мистецьких дисциплін у закладах мистецької освіти розглядається в сучасних наукових дослідженнях крізь призму осмислення закономірностей розвитку освітньої сфери, що базується на принципах гуманізації, культуровідповідності, акмеологічного підходу та особистісно орієнтованого навчання і виховання. У цьому контексті науковці наголошують на необхідності інтеграції освітніх і культурних традицій Західної та Східної цивілізацій, зокрема європейського й китайського освітнього досвіду. Саме з таких позицій актуалізується вивчення специфіки співацьких традицій у процесі професійної підготовки майбутніх викладачів музичних дисциплін на основі мистецьких традицій Китаю та України.

Проблема професійної та фахової підготовки здобувачів у закладах вищої освіти України розглядається такими знаними науковцями як: Падалкою Г. М., Щолоковою О.П., Козир А.О., Овчаренко Н.А., Олексюк О.М., Проворовою Є.М., Мережко Ю. В. та інші.

На сьогоднішній день питання вокальної підготовки іноземних здобувачів у вищій школі розглядається у наукових публікаціях таких дослідників як: Д Ван, Лі Ліцюань, Г Юе, Н Цзінь, Х Лян, Ч Яньфен, Ю Гуань, Л Чжао, Ч Вей та інших.

У працях сучасних китайських науковців музично-педагогічної галузі (Ей Юй Хуа, Сяо Су, Фан Дінь Тан, Хуа Ей Юй, Цзінь Нань та ін.) особлива увага приділяється питанням стратегічного розвитку національної системи освіти. Автори підкреслюють важливість удосконалення педагогічної практики та розроблення освітніх концепцій, які поєднують збереження національних традицій із використанням сучасних методів навчання, сформованих на основі досвіду провідних зарубіжних країн.

Вагомою складовою професійного становлення майбутнього викладача мистецьких дисциплін більшість дослідників визначають вокальну підготовку як засіб формування художньо-естетичного світогляду та педагогічної майстерності. Вокальне мистецтво в культурі кожної нації тісно пов'язане з духовними цінностями, естетичними ідеалами та ментальними особливостями народу, що знаходить відображення у традиціях, обрядах і художніх формах музичного вираження. У цьому зв'язку вокальна підготовка китайських студентів у системі музично-педагогічної освіти України потребує ґрунтовного наукового осмислення з урахуванням сучасних освітніх підходів до професійної підготовки фахівців. Важливого значення набуває збереження національної культурної

ідентичності майбутніх викладачів музичних дисциплін, що зумовлює необхідність обґрунтування структури та змісту вокальної підготовки у класичних університетах, консерваторіях України.

Виклад основного матеріалу. Аналіз науково-педагогічних досліджень свідчить про те, що на сьогодні залишаються невизначеними питання сутності та змісту культурних традицій у вокальній підготовці фахівців педагогічного профілю. Потребують наукового обґрунтування методичні шкали формування пріоритетних фахових якостей особистості співака, а саме: загальномузична та сценічна культура, артистизм, музикальність, спонтанно-імпровізаційна сторона музичного мислення, тощо.

Культурні традиції у процесі підготовки китайських студентів до співацької діяльності базуються, перш за все, на народнопісенній творчості. У зв'язку з цим необхідно відзначити велике історичне значення китайської народнопісенної творчості, що суттєво вплинула на розвиток її національної культури у цілому. Прикладом цього є народні легенди, музичні драми, які були нерозривно пов'язані з народною піснею, що служила для багатьох великих поетів і драматургів джерелом безсмертних створінь. На творчість цих діячів безперечно впливала духовність народних пісень, різнобарвний світ почуттів і думок, котрі вони викликали.

У пісенному китайському мистецтві поширеною є форма – таньци (яка має багаті традиції та збереглася до ХХІ ст.) – це римована багаточастинна розповідь, у якій декламація перемежується зі співом, що супроводжується грою на струнних інструментах (виконавець на інструменті – одночасно і співак, і декламатор, й акомпаніатор). Подальший розвиток *таньци* – це сучасна так звана форма – *баоцзюань*, що існує в Південному Китаї, і різні форми дагу (розповідь у супроводі барабана під акомпанемент самого співака й струнного інструмента, на якому грає інший музикант; поширені в Північному Китаї) [5].

Багатожанровість народнопісенної творчості постає як своєрідний синтез літературного й музичного начал. Для більшості китайських народних пісень характерною є орієнтація на тональний центр, що в умовах пентатонічної ладової системи визначається внутрішньою структурою звукоряду. Як правило, таким опорним тоном виступає тоніка або домінанта ладу: мелодичний розвиток нерідко розпочинається з тоніки й завершується домінантою, або ж, навпаки, починається з домінанти та повертається до тоніки.

Розгортання мелодії на основі пентатонічного ладу зумовлює значний інтонаційний потенціал китайської народної пісні. Рух мелодичної лінії відбувається не лише в межах секундових, терцових, квартових чи квінтових інтервалів, а й охоплює сексти, септими, октави та інші розширені інтервальні співвідношення. Це істотно розширює інтонаційний простір, збагачує виразні засоби та надає своєрідності художньому образу китайського народного мелосу. Поряд із піснями широкого інтонаційного розвитку в народній традиції Китаю побутують і зразки, мелодика яких не виходить за межі звукоряду, але

відзначається особливою емоційною насиченістю та виразністю. Загалом китайських народних співаків характеризує переважно високий і дзвінкий тембр голосу [7].

Прагнення до осмислення першооснов художньої майстерності простежується вже у пам'ятках давньокитайської культури. Зокрема, у трактаті «Люйші чуньцю», створеному наприкінці періоду Чжаньго (475–221 рр. до н. е.), значну увагу приділено проблемам мистецтва, зокрема музики, яка постає як ідеальна звуково-пластична модель гармонійного устрою космосу. Саме в цій концепції музика розглядається як джерело натхнення для філософів і педагогів, що не втратило актуальності й у сучасному освітньому дискурсі.

Отже, доцільно підкреслити, що співацькі традиції Давнього Китаю не лише збереглися, а й активно використовуються у фаховій підготовці майбутніх викладачів мистецьких дисциплін. Творчий підхід до збереження культурної спадщини передбачає здатність педагога передавати національні традиції через власний виконавський досвід, постійно співвідносячи його з духовними надбаннями народу. У такому контексті педагогічне спілкування постає як професійно-творча категорія, а організація творчих ситуацій у процесі навчання розглядається як цілісний механізм розв'язання комплексу вокально-виконавських, технічних і комунікативних завдань, спрямованих на збагачення співацької культури.

У всі часи мистецтво співу вважалося найбільш близьким до самої природи людини. Людський голос – найбільш досконалий музичний інструмент. Відомо, що у своїй роботі «Книга пісень» Конфуцій указував на зв'язок характеру людини або настрою людини з типом голосу під час співу, пояснюючи це тим, що звук під час співу «йде зсередини людини» [6].

Сьогодні проблема виконавської підготовки вокаліста є однією з актуальних у музичній педагогіці як України, так і Китаю. Особливе значення приділяється методичним питанням співу (Л. М. Василенко, О. В. Комісаров, Т. А. Млечко, А. В. Саркісян, В. В. Ємельянов, В. Л. Чаплін, В. І. Юшманов, А. С. Яковлева); узагальненню педагогічного досвіду великих майстрів минулого та сьогодення (В. А. Багадуров, Л. А. Гавриленко, Л. Б. Дмитрієв та ін.). Зокрема, увага вчених донині приділяється осмисленню творчої спадщини таких видатних вокалістів, як Соломії Крушельницької, Івана Козловського та ін.

Актуальним, з педагогічної точки зору, є напрям досліджень, що стосуються художньо-естетичної сутності вокального мистецтва. Варто звернути увагу на праці В. Г. Антонюк, В. Л. Бриліна, А. Г. Менабені, Н. С. Можайкіної та ін.

У зв'язку з тим, що спів до недавнього часу був домінуючим видом музичної діяльності вчителя в школах України, а в Китаї й досі є провідною діяльністю учнів та вчителя (урок музики в Китаї сьогодні – це, по суті, урок співів), важливою проблематикою вокальної педагогіки стає підготовка студента, майбутнього вчителя музики в класі вокалу, його готовність до роботи з

дитячим голосом. На цій проблемі зосереджували свою увагу такі видатні педагоги-музиканти, як: В. Ф. Черкасов, О. Я. Ростовський, Ю. Є. Юцевич, Г. Є. Стасько. Пізніше, Л. Г. Азарова, О. В. Далецький, Л. О. Дерев'яно, Т. В. Дорошенко, Т. В. Скорик та ін.

Отже, ми бачимо, що різні аспекти вокального виконавства складають один з напрямів музичної педагогіки слов'янських держав. Однак, не менш значущою ця проблематика виявляється й для Китаю. Вокальні традиції Китаю мають давню історію, а проблеми вокального виконавства сьогодні актуалізовані дедалі зростаючою популярністю вокального мистецтва, інтересом китайського народу до музики в цілому та до вокального виконавства зокрема. Серед відомих педагогів слід назвати: Ін Юе, Ван Шаньху, Лю Лан, Лю Цюлін, Тао Сяо-Вей, Ху Дуньє, Чжоу Сяоянь, Цзоу Чанхай, Шень Сян, Юй Ісюань, Юй Дуган, Юань Хуейцінь та ін.

Оскільки багато хто з китайських студентів сьогодні здобуває вокальну освіту в українських університетах і консерваторіях, виявляється актуальним висвітлити ті проблеми вокального виконавства, які відображені в науково-педагогічній думці Китаю та, які слід враховувати при роботі зі студентами у вокальному класі у вищих закладах освіти України.

Багато робіт китайських учених присвячено проблемі співвідношення художньо-образного та методично-технологічного у вокальному мистецтві. Так, наприклад, відомий китайський педагог вокалу Чжоу Сяоянь у своїй праці, яка узагальнює 40-річну педагогічну практику, формулює найбільш основні для вокаліста положення. Зокрема, вона пише, що значення мистецтва полягає в тому, щоб за його допомогою передавати певні почуття, близькі та зрозумілі для людей.

Однак, щоб точно виразити почуття, треба вміти також точно володіти мистецтвом «звуковираження». Авторка висуває три вимоги до вокального звука співака: чистота, схожість (квазі), реальність. Чистота звуку – це його краса: яскравість, глибина та впевненість; некрасивий звук, навпаки, має якість кострубатості, нерішучості, невпевненості, хиткості.

Крім того, вокаліст повинен розуміти, що він співає, який тембр та забарвлення звуку краще передасть почуття, допоможе йому «співати серцем». Схожість, яку авторка називає «квазі», – це точна подача звуку, його артикуляція, яка й допомагає «художньому спілкуванню», тобто розумінню образу вокального твору. А третя вимога Чжоу Сяоянь – це «реальність», під якою вокаліст розуміє правдивість, природність, навіть «простоту» співу.

Ху Дуньє стверджує, що вокальна музика об'єднує в досконале мистецтво музику, поезію та співацькі навички вокаліста. Звідси витікає, що гарний вокальний виступ повинен базуватися на науковому підході до володіння голосом, багатому емоційному досвіді та багатій культурній основі співака [9].

Однією з фундаментальних праць з вокалу «Підручник з викладання вокальної музики» належить ученому Пекінського педагогічного університету

Шень Сяну. У ньому автор орієнтує педагогів і студентів на три основні вимоги й положення в роботі майбутнього вокаліста:

1. Музика – це відображення життя, характеру почуттів та думок, психічних станів людини. Для хорошого виконавця-вокаліста дуже важливо бути спостережливим, уміти аналізувати життєві процеси та психічні реакції людей на них. Це допоможе йому точно передавати настрої героїв музичних творів.

2. Музика, як й інші види мистецтва, має свою мову, яку треба постійно пізнавати. Лише глибоке пізнання музичної мови допоможе співакові точно передати всі нюанси чуттєвої, емоційної сторони головного образу музичного твору. Вокаліст повинен володіти спеціальними пізнавальними здібностями у галузі музики, які забезпечать йому накопичення необхідного досвіду.

3. Слід розвивати свої вокальні навички на емоційно багатому репертуарі. Пісні повинні бути емоційними, чуттєвими, тоді пошук методу роботи над ними обов'язково призведе вокаліста до розвитку у нього навичок художнього виразного співу [4].

У китайській науково-педагогічній думці з питань вокального мистецтва досить багато уваги приділяється питанням психології вокального виконавства. До психічних процесів учені відносять і процес пізнання сутності вокального твору. Так, Юй Ісюань акцентує увагу, що якщо ви не знаєте твір або не досягнули азів професії, ви не зможете зрозуміти твір автора, вам не вдасться досягнути його тонкощів. Цзоу Чанхай, автор статті «Психологія вокального мистецтва», акцентує увагу вокалістів-виконавців на таких психологічних основах вокального співу:

1. Вокалісту слід точно уявляти класифікацію емоцій, яка представлена, наприклад, у радянській психології. Потрібно бути обізнаним щодо особливостей прояву таких психічних станів, як пристрасть, стреси, стани розумової зосередженості. Знати, як проявляється радість, гнів, смуток, страх – це чотири основні форми емоцій, які представлені у китайській філософії й психології.

2. Бути обізнаним щодо засобів зовнішнього прояву емоцій: міміка, поза, вираження (словесне та музичне).

3. Володіти експресією вираження. «Експресія» – головний процес і якість духовно сповненого мистецтва. Сама по собі міміка в співі – це не мистецтво, лише тоді, коли голос збігається з досконалою експресією, тоді це справжнє мистецтво. Тун Янь сказав, що пісню можна назвати мистецтвом тоді, коли ти співаєш і посміхаєшся – і посміхається весь світ.

4. Спів повинен бути емоційним, тоді він красивий. Але для того, щоб повірили емоціям і вони були правдивими, вокаліст повинен розуміти сутність цих емоцій, їх глибину й смисл. Для цього він повинен володіти певним емоційним досвідом.

Тао Сяо-Вей зазначає, що для емоційно переконливого вокального виконання співакові необхідно мати розвинене естетичне чуття, яке формується

на основі естетичної свідомості. Естетична свідомість і здатність до естетичного переживання виступають важливими чинниками розвитку творчого мислення. Ці якості мають значення не лише для процесу вокального виконання, а й для глибокого сприйняття вокальної музики. Сукупність зазначених характеристик утворює естетичний потенціал творчої особистості [8].

Проблему естетичних почуттів також досліджує Лю Цюлінь у праці «Дослідження взаємозв'язку “звуку” та “емоції” у процесі вокального виконання». На думку автора, вокальне виконання є найвищим проявом єдності звуку та емоції, у якому втілюється естетика почуттів. Звук і емоція функціонують як нероздільне ціле, при цьому емоції відіграють провідну роль, а звук виступає засобом їх передачі та носієм емоційного змісту. Порушення внутрішнього взаємозв'язку між звуком і емоцією або надмірне акцентування лише на технічному боці виконання твору ускладнює досягнення бажаного художнього ефекту у вокальному мистецтві [3].

У своїй роботі автор подає різні підходи до осмислення розвитку вокального мистецтва через призму взаємодії звуку й емоцій. Узагальнюючи позиції дослідників, він підкреслює вислів Бай Цзюя, що у давні часи у співі було почуття, нині ж залишився лише звук. Методологічною основою дослідження Лю Цюлінь є уявлення про звук і емоцію як взаємодоповнювальні явища у виконавському мистецтві вокаліста: емоції передаються голосом, а голос, своєю чергою, несе емоційне наповнення. Отже, хоча звук є фундаментом виконавської майстерності, сам по собі він не здатен забезпечити художній результат; аналогічно й емоція без якісного звукового втілення не є достатньою для передачі змістового наповнення музичного твору. Звук і емоція постають як взаємозалежні складові вокального мистецтва [3].

Численні китайські дослідники наголошують на важливості розвитку спеціальних психічних якостей, що забезпечують успішну сценічну творчість. Зокрема, Юань Хуейцзін підкреслює, що спів є різновидом психічної творчої діяльності. Концертне виконання пісень значною мірою залежить від психологічних чинників: багато виконавців спокійно реагують на звичайні виступи, однак масштабні концерти викликають у них хвилювання, що призводить до емоційної нестабільності. Співакам часто бракує впевненості у власних можливостях, зокрема страху не впоратися з високими нотами. У таких випадках лише технічна підготовка та вокальні навички, за відсутності ідейного й емоційного наповнення, свідчать про недостатній розвиток психічних якостей, унаслідок чого твір передається слухачам без емоційної глибини та художньої виразності. Переважно це характерно для виконавців, які не приділяють уваги розвитку психічної сфери у вокальній діяльності [2].

У своїй щоденній професійній підготовці виконавцю варто керуватися рекомендованими наукою методами та науково обґрунтованими підходами – у цьому й полягає забезпечення бази для прекрасного співу, треба набратися терпіння й крок за кроком рухатися вперед; характер та накопичений протягом

тривалого часу досвід в оволодінні методиками прекрасного співу, відточена технологія дозволять співакові стати ще більш упевненим у собі, а формування впевненості в собі є важливим чинником для емоційної усталеності та необхідного темпераменту під час передачі художньо-образного змісту твору.

Ван Шаньху, Ін Юе також указують на психічні властивості виконавця як важливі атрибути співу. Насамперед, психічні процеси забезпечують почуттєву сферу виконавця.

Почуття формують перший ступінь пізнавального процесу, хоча і є простими психічними процесами, але відіграють у нашому повсякденному житті важливу роль і мають суттєве для нас значення. Почуття в процесі виконання твору вокальної музики, тобто «почуття у співі», не є в психології пасивними почуттями типу «роздратованість-реакції», вони передбачені завчасно, – як пише Чжан Хоуцан, – фізіологічною та психологічною підготовкою, фізіологічними та психологічними відчуттями голосового апарату. Мова йде про так зване «заплановане почуття» співака у процесі виконання твору, яке зумовлене розвитком його голосового апарату. Таке «заплановане почуття» забезпечує рефлексію виконавського творчого процесу. У ході багатократних тренувань співацьких навичок формується почуття «очікування» голосового самосприйняття та його регуляції, накопичуються здібності управління голосом співаком [1].

На підставі узагальнення різних концепцій психології творчості та вокального мистецтва (у тому числі Чжан Хоуцан, Чень Цзюань, Цзі Юйчжан, Дун Цзюнь Цяо Сінего, Мен Веньцзін, Пен Данлін), Чжан Хоуцян вибудовує свою концепцію почуттєвої сфери у вокальному мистецтві. Почуття співу, на думку автора, є найпростішим етапом пізнання мистецтва відтворення звуків у співі. Більш складний акт психічної діяльності забезпечується поглибленим пізнанням співу та відтворенням звуку; пізнання є найвищим ступенем пісенного мислення, воно має відношення до забезпечення обробки музичного матеріалу, що відповідає за чуттєве переживання, узагальнення, формування правильного розуміння концепцій вокальної музики [1].

Також слід звернути увагу на важливості індивідуального підходу до студентів під час вокальної підготовки у вищих закладах освіти. Ху Дуньє вводить навіть таке поняття, як «індивідуальна естетика». Особистість, елементарна освіченість, здібність до розуміння, голосові дані кожного студента – усе це народжує різноманітні індивідуальності у персональних вокальних виступах та індивідуальній естетиці. Ця естетична індивідуальність спрямовує вокальний виступ виконавця, привносить м'яку та делікатну чуттєвість у спів, передає потужний, невпинний, могутній порив, витонченість, колорит, створює прекрасний настрій у слухачів, у результаті чого виникає багата своєрідність та манера вокального виступу співака.

Зважаючи на це, у процесі викладання дисциплін з фаху важливо поважати індивідуальну естетику студентів, особливо у виборі музичного твору, усіма силами намагатися добирати такі музичні твори, які максимально відповідають

особливостям характеру студента, що дозволить йому швидко «ввійти у роль», у цьому випадку його вокальний талант творчо розкриється, більш повно та точно буде передана художня краса музичного твору будучи пропущеною через образ виконавця [9].

Висновки. Отже, проведений ретроспективний аналіз наукової літератури підкреслив зацікавленість дослідників проблематикою процесу вокальної підготовки іноземних, зокрема китайських студентів у закладах вищої освіти мистецького спрямування України, що підтверджено її достатньою висвітленістю у наукових публікаціях сучасних вітчизняних та закордонних вчених.

Література:

1. Антонюк В. Г. Вокальна педагогіка (сольний спів): підручник. Київ: ВІПОЛ, 2007. 174 с.
2. Антошко Марина. Представлення традиційних музичних жанрів Китаю у світовому просторі. Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв. Київ, 2020. № 4. URL: <https://surl.lt/jatwky> (дата звернення: 02.01.2026).
3. Ван Кань. Методика формування емоційно-образного мислення майбутніх учителів музики у процесі гри на скрипці: дис. ... канд. пед. н. Київ, 2019. 254 с.
4. Ван Лей. Компонентна структура вокально-сценічної майстерності майбутніх учителів музики. *Наукові записки: зб. наук. праць НПУ імені М. П. Драгоманова*. Київ, 2009. Вип. 83. 309 с. (Серія педагогічні та історичні науки). С. 65–71.
5. Ван Тао. Особливості розвитку китайської музики з найдавніших часів до початку ХХ ст.: історичний аспект. *Вісник Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв*: Наук. журнал. Вип. 1. Київ: Міленіум, 2008. С. 95–101.
6. Гао Мін. Конструктивний підхід до співацької підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва. *Сучасна мистецька освіта: матеріали III Міжнародних науково-практичних читань пам'яті академіка Анатолія Авдієвського*. Випуск III /Укл.: доктор пед. наук, проф. А. В. Козир. Київ: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2019. 130 - 135 с. URL: <https://surl.lu/howuyqk> (дата звернення: 02.01.2026).
7. Лінь Хань. *Традиції та сучасні тенденції розвитку вокально-хорової школи Китаю*: стаття. URL: <https://surl.li/nwufnt> (дата звернення: 02.01.2026).
8. Тао Сяо-Вей. Як комплексно виховати співака у вокальній школі. *Наука та інновації для навчальних закладів*. Київ, 2009. № 9. 150 с.
9. Чен Люсін. Творчий потенціал вокальної підготовки майбутніх учителів музики. *Наука і освіта*. Київ, 2016. № 10. URL: <https://surl.li/sprwxm> (дата звернення: 02.01.2026).

References:

1. Antoniuk V. H. (2007). *Vokalna pedahohika (solnyi spiv)* [Vocal pedagogy (solo singing)]. Kyiv: VIPOЛ.
2. Antoshko Maryna. (2020). *Predstavlennia tradytsiinykh muzychnykh zhanriv Kytaiu u svitovomu prostori*. [Presentation of traditional Chinese music genres in the global space]. *Visnyk Natsionalnoi akademii kerivnykh kadriv kultury i mystetstv*. [Bulletin of the National Academy of Culture and Arts Management]. Kyiv, 4. Retrieved from <https://surl.lt/jatwky> [in Ukrainian].
3. Van Kan. (2019). *Metodyka formuvannia emotsiino-obraznoho myslennia maibutnykh uchyteliv muzyky u protsesi hry na skryptsi* [Methods for developing emotional and imaginative thinking in future music teachers through violin playing]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv. [in Ukrainian].
4. Van Lei. (2009). *Komponentna struktura vokalno-stsenichnoi maisternosti maibutnykh uchyteliv muzyky* [Component structure of vocal and stage skills of future music teachers]. *Naukovi*

zapysky: zb. nauk. prats NPU imeni M. P. Dragomanova [Scientific notes: collection of scientific works of the M. P. Dragomanov National Pedagogical University]. Kyiv. Vyp. 83. 309 s. (Seriiia pedahohichni ta istorychni nauky). 65–71.

5. Van Tao. (2008). Osoblyvosti rozvytku kytaisкои muzyky z naidavnishykh chasiv do pochitku XX st.: istorychnyi aspekt [Features of the development of Chinese music from ancient times to the beginning of the 20th century: historical aspect]. *Bulletin of the State Academy of Culture and Arts Management Visnyk Derzhavnoi akademii kerivnykh kadriv kultury i mystetstv* [Bulletin of the State Academy of Culture and Arts Management]: Nauk. zhurnal. Vyp. 1. Kyiv: Milenium. 95–101.

6. Hao Min. (2019). Konstruktyvnyi pidkhid do spivatsкои pidhotovky maibutnikh uchyteliv muzychnoho mystetstva [A constructive approach to vocal training for future music teachers]. *Suchasna mystetska osvita: materialy III Mizhnarodnykh naukovo-praktychnykh chytan pamiati akademika Anatoliia Avdiievskoho* [Contemporary arts education: materials from the Third International Scientific and Practical Readings in Memory of Academician Anatoliy Avdievsky]. Vyp. III /Ukl.: doktor ped. nauk, prof. A. V. Kozyr. Kyiv: NPU imeni M.P. Dragomanova. 130–135. Retrieved from <https://surl.lu/xowyqk> [in Ukrainian].

7. Lin Khan. Tradytsii ta suchasni tendentsii rozvytku vokalno-khorovoi shkoly Kytaiu [Traditions and contemporary trends in the development of vocal and choral schools in China]: stattia. Retrieved from <https://surl.li/nwyfnt> [in Ukrainian].

8. Tao Siao-Vei. (2009). Yak kompleksno vykhovaty spivaka u vokalnoi shkoli [How to comprehensively train singers at a vocal school. Science and innovation for educational institutions]. *Nauka ta innovatsii dlia navchalnykh zakladiv* [Science and innovation for educational institutions]. Kyiv. 9.

9. Chen Liusin. (2016). Tvorchyi potentsial vokalnoi pidhotovky maibutnikh uchyteliv muzyky [The creative potential of vocal training for future music teachers]. *Nauka i osvita* [Science and education]. Kyiv. № 10. Retrieved from <https://surl.li/sprwxm> [in Ukrainian].